

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

ประเทศไทยมีการนำกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบัญญัติรวมกันไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเป็นเวลานานแล้ว หลักทั่วไปของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงถูกนำมาใช้ทั้งในทางแพ่งและทางพาณิชย์ และบทบัญญัติต่างๆ ก็ยังขาดความชัดเจนว่าส่วนใดเป็นบทบัญญัติทางแพ่ง ส่วนใดเป็นบทบัญญัติในทางการพาณิชย์ และส่วนใดเป็นบทบัญญัติที่ใช้ร่วมกันได้ทั้งในทางแพ่งและทางพาณิชย์ ทำให้การใช้กฎหมายเป็นไปอย่างปราศจากหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และก่อให้เกิดผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจทางพาณิชย์ นอกจากนี้ เมื่อมีข้อพิพาททางพาณิชย์เกิดขึ้น การดำเนินคดีเหล่านี้ในศาลก็ยังคงเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งไม่เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกในคดีพาณิชย์ให้สามารถพิจารณาได้อย่างรวดเร็ว และเป็นธรรม ดังนั้นการปรับปรุงระบบกฎหมายพาณิชย์จึงเป็นสิ่งจำเป็นและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การส่งเสริมกิจการค้าพาณิชย์ของไทย ที่จะช่วยเพิ่มพูนความยอมรับนับถือในระบบกฎหมายและการศาลของไทยได้อีกทางหนึ่งด้วย

การปรับปรุงและพัฒนาาระบบกฎหมายพาณิชย์อาจมีได้หลายแนวทางด้วยกัน ในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาสำคัญมีข้ออยู่ที่ควรแยกประมวลกฎหมายแพ่งออกจากประมวลกฎหมายพาณิชย์หรือไม่ หากแต่อยู่ที่ว่า ระบบกฎหมายแต่ละเรื่องนั้นมีกฎเกณฑ์พิเศษที่เหมาะสมแก่ระบบการค้าหรือไม่ กฎหมายพาณิชย์จึงอาจอยู่ในรูปของกฎหมายพิเศษนอกประมวลกฎหมายก็ได้ หรืออาจอยู่ในรูปเอกเทศสัญญาในประมวลกฎหมายแพ่งก็ได้ แต่สิ่งสำคัญก็คือ กฎหมายพาณิชย์จะต้องช่วยส่งเสริมกิจการค้าให้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น และต้องสามารถคุ้มครองผู้ประกอบการค้าที่สุจริตได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ กฎหมายพาณิชย์จึงควรมีบทบัญญัติเป็นพิเศษแตกต่างจากบทบัญญัติทางแพ่งทั่วไป

สำหรับการแยกประมวลกฎหมายพาณิชย์ออกจากประมวลกฎหมายแพ่งนั้น แม้จะเป็นแนวทางที่ดีที่สุดที่ทำให้การเรียบเรียงกฎหมายพาณิชย์อย่างเป็นระบบได้ แต่ก็เป็นการกิจที่

กระทำได้อย่างยิ่ง เพราะเป็นงานจัดระบบกฎหมายขึ้นใหม่อีกระบบหนึ่งซึ่งต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบรัดกุม มิใช่เพียงแต่คัดลอกบทบัญญัติทางพาณิชย์มาจัดหมวดหมู่ไว้ในประมวลกฎหมายใหม่แล้วเรียกชื่อว่าเป็นประมวลกฎหมายพาณิชย์เท่านั้น ยังมีปัญหาที่ยังยากละเอียดอ่อนอีกมากมายหลายประการ เช่น ความทับซ้อนหรือคาบเกี่ยวกันระหว่างบทบัญญัติในทางแพ่งกับทางพาณิชย์ และที่สำคัญก็คือ การจัดให้มีกฎหมายพาณิชย์เรื่องใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยมีอยู่ในกฎหมายไทยมาก่อน เช่น กฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ และกฎหมายว่าด้วยให้แสดงตนด้วยเครดิต กฎหมายเกี่ยวกับสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตและสัญญาทรัสต์รีซีท เป็นต้น ในขั้นนี้ ควรที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำประมวลกฎหมายพาณิชย์ขึ้นมารับผิดชอบภารกิจนี้ โดยมีนักกฎหมายอาวุโสที่มีความรู้และประสบการณ์ในทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ สำหรับกรรมการนั้น ส่วนหนึ่งควรมาจากองค์กรหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับกิจการค้าพาณิชย์ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อีกส่วนหนึ่งมาจากฝ่ายวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่สังกัดอยู่ในสถาบันการศึกษา และที่มีได้สังกัดสถาบันใด สำหรับฝ่ายเลขานุการอาจมอบให้กระทรวงยุติธรรมหรือสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบ

ซึ่งจากการที่ประเทศไทยไม่มีการจัดระบบระบบพาณิชย์ออกจากกฎหมายแพ่ง และไม่มี การแยกกระบวนวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์แยกออกจากกระบวนวิธีพิจารณาความแพ่ง จึงทำให้เกิด ข้อขัดข้องในการประกอบธุรกิจการค้าและพาณิชย์ของไทย ทำให้ไม่สามารถพัฒนาระบบกฎหมาย พาณิชย์และกระบวนวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ ให้เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของกิจการค้า พาณิชย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรที่จะจัดให้มีกระบวนพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะใน ทำนองเดียวกับกระบวนพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศ

ในประเทศฝรั่งเศสได้มีการจัดระบบศาลพาณิชย์แบบเต็มรูปแบบแยกต่างหากเป็นการ เฉพาะสำหรับการพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ แต่ในประเทศไทยมิได้มีการจัดให้มีระบบศาล พาณิชย์แยกต่างหากจากระบบศาลในคดีแพ่งทั่วไป ทำให้คดีพาณิชย์เป็นคดีแพ่งประเภทหนึ่งซึ่งอยู่ ในเขตอำนาจของศาลแพ่งทั่วไป ทำให้ระบบวิธีพิจารณาความนั้นต้องเป็นไปตามกระบวนวิธี พิจารณาทางแพ่ง ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาพิพากษาของศาลทั้ง 3 ชั้นศาล ไม่ว่าจะศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา หรือในเรื่องขององค์คณะผู้พิพากษาก็ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ซึ่งต้องเป็นผู้พิพากษาประจำเท่านั้น ไม่ได้มีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มี ความรู้หรือประสบการณ์ในกิจการค้าพาณิชย์ (Commercauts) เข้าไปมีส่วนร่วมโดยการเป็นผู้ พิจารณาสมทบเป็นองค์คณะผู้พิพากษาด้วย หรือจะเป็นประเทศเยอรมัน ถึงแม้จะไม่มียุติธรรม ศาลพาณิชย์แยกต่างหากออกจากศาลแพ่งเป็นการเฉพาะ แต่ก็ได้มีการจัดองค์คณะผู้พิพากษาคดีพาณิชย์

และวิธีในการดำเนินการอุทธรณ์ฎีกา รวมทั้งวิธีพิจารณาคดีสำหรับคดีพาณิชย์ไว้อย่างเหมาะสมกับสภาพและลักษณะของคดี

ดังนั้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น รูปแบบของศาลพาณิชย์ในประเทศไทยอาจแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ระบบศาลพาณิชย์ที่แยกต่างหากจากศาลแพ่งอย่างเด็ดขาด เช่นในประเทศฝรั่งเศส
2. ระบบศาลพาณิชย์รวมอยู่กับศาลแพ่ง อย่างเช่นในประเทศไทยปัจจุบัน
3. ระบบผสมที่มีอยู่ระหว่างสองระบบแรก ถึงแม้จะมีได้จัดตั้งศาลพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะแต่ก็มีการจัดแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นภายในระบบศาลแพ่ง มีองค์คณะผู้พิพากษาและวิธีพิจารณาที่แตกต่างจากองค์คณะผู้พิพากษาและวิธีพิจารณาในคดีแพ่ง และมีกระบวนการวิธีพิจารณาที่เหมาะสมกับข้อพิพาททางพาณิชย์ไว้เป็นพิเศษ เช่นประเทศอังกฤษ

ดังนั้นประเทศไทยได้ผ่านขั้นตอนในการจัดให้มีระบบศาลพาณิชย์มาจนถึงระบบที่มีศาลชำนาญพิเศษสำหรับคดีการค้าระหว่างประเทศและมีแผนกคดีพาณิชย์ภายในประเทศขึ้นในศาลฎีกา การที่จะย้อนไปใช้รูปแบบที่รวมคดีพาณิชย์ทั้งหมดอยู่กับระบบศาลแพ่งเหมือนในอดีตจึงไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะเป็นการถอยหลังเข้าคลองแล้ว ยังจะทำให้สูญเสียประโยชน์ที่สังคมไทยได้รับจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและแผนกคดีพาณิชย์ของศาลฎีกาไปอย่างน่าเสียดาย จึงทำให้มีทางเลือกอยู่ 2 รูปแบบในการจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์เท่านั้น ได้แก่

1. การจัดตั้งระบบงานศาลพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะแยกต่างหากจากศาลอื่น ให้มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โอนคดีการค้าระหว่างประเทศจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมาขึ้นต่อศาลพาณิชย์แทนและยกฐานะแผนกคดีพาณิชย์ในศาลฎีกาให้เป็นศาลชำนาญพิเศษระดับอุทธรณ์สำหรับคดีพาณิชย์ทั้งระบบ แต่รูปแบบนี้มีปัญหาและอุปสรรคคือ จะต้องใช้งบประมาณและบุคลากรเป็นจำนวนมาก สิ้นเปลืองงบประมาณ จึงทำให้ต้องมีระยะเวลาในการจัดเตรียมความพร้อมอย่างยาวนานพอสมควร หรือ
2. ไม่ต้องมีการจัดตั้งศาลพาณิชย์ขึ้นใหม่แต่ใช้วิธีการพัฒนาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศให้เป็นศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการพาณิชย์ ซึ่งจะมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาทั้งคดีการค้าระหว่างประเทศ และคดีพาณิชย์ในประเทศด้วย โดยอาจแบ่งระบบงานในศาลออกเป็น 3 แผนก ได้แก่ แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา แผนกคดีการค้าระหว่างประเทศ และแผนกคดีพาณิชย์ภายในประเทศ โดยคดีของแต่ละแผนกนี้จะให้มีการอุทธรณ์ตรงไปยังศาลฎีกาแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา แผนกคดีการค้าระหว่างประเทศและแผนกคดีพาณิชย์ภายในประเทศ แล้วแต่กรณี

ระหว่างทางเลือกทั้งสองทางนี้ ทางเลือกที่ 1 จะต้องจัดตั้งระบบศาลชำนาญพิเศษขึ้นมาใหม่ อีกระบบหนึ่ง ซึ่งหมายถึงภาระด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และบุคลากรที่สูงกว่าทางเลือกที่ 2 ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาการแบ่งแยกเขตอำนาจเหนือคดีที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างกฎหมาย ทรัพย์สินทางปัญญา และกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ หรือกฎหมายพาณิชย์ภายในประเทศอีกด้วย เนื่องจากในทางปฏิบัติขณะนี้มีการนำสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาเข้ามาเป็นฐานในการผลิต และจำหน่ายสินค้าและบริการอย่างมากมาย ข้อพิพาทในทางทรัพย์สินทางปัญญากับการค้าพาณิชย์ จึงมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไม่อาจที่จะแยกกันเด็ดขาดได้ การรวมคดีทั้งสองประเภทนี้ให้อยู่ในระบบศาลเดียวกันตามทางเลือกที่ 2 จึงน่าจะเกิดประโยชน์มากกว่าและสิ้นเปลืองน้อยกว่า

2. ข้อเสนอแนะ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น ทางเลือกที่ 2 น่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมมากกว่า ทางเลือกที่ 1 นั่นคือ การจัดให้มีศาลพาณิชย์ในรูปแบบศาลชำนาญพิเศษโดยต่อยอดมาจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้น ซึ่งตามความเห็นของข้าพเจ้า ขอเสนอแนะแนวทางที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การจัดให้มีศาลพาณิชย์ในรูปแบบศาลชำนาญพิเศษโดยต่อยอดมาจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้น ย่อมมีผลโดยตรงต่อการจัดระบบศาลดังกล่าวว่าจะต้องเป็นระบบ 2 ชั้นศาลเหมือนที่เคยเป็นมาแต่เดิม ซึ่งก็น่าจะเหมาะกับสภาพของคดีพาณิชย์ที่ต้องการความรวดเร็วในกระบวนการพิจารณาเป็นสำคัญ หากจัดเป็นระบบ 3 ชั้นศาลเหมือนในคดีแพ่งทั่วไปกลับจะเป็นการล่าช้าและล่าช้าโดยไม่จำเป็น เพราะในคดีพาณิชย์นั้น คู่ความมักจะสามารถที่จะต่อสู้คดีกันจนศาลฎีกาอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องให้ผ่านการพิจารณาพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์ก่อน ระบบ 2 ชั้นศาลนี้นอกจากจะย่นระยะเวลาการต่อสู้คดีให้สั้นลงเป็นประโยชน์โดยตรงในด้านความรวดเร็วกว่าคดีแพ่งทั่วไปแล้ว ยังจะช่วยลดค่าใช้จ่ายของคู่ความและลดปริมาณงานของศาลลงได้ถึงหนึ่งในสามด้วย (สกล หาญสุทธีวรินทร์, 2548, หน้า 20)

2. ในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาความ ควรจัดให้มีการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถจัดองค์คณะผู้พิพากษาให้เหมาะสมกับคดีพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ที่สอดคล้องกับประเพณีและแนวทางปฏิบัติในวงการค้าพาณิชย์ของแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสม และจะเป็นการช่วยระงับข้อพิพาททางการค้าพาณิชย์ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน ประสิทธิภาพ และมีความรวดเร็วยิ่งขึ้นกว่าเดิมและหากสามารถจัดให้อยู่ในระบบ

เดียวกับคดีการค้าระหว่างประเทศได้ก็จะมีผลให้ปัญหาการพิจารณาคดีพาณิชย์ภายในประเทศกับคดีการค้าระหว่างประเทศลดน้อยลงอีกด้วย

ทั้งนี้ แนวคิดในการแยกระบบการพิจารณาคดีแพ่งและพาณิชย์ออกจากกันในประเทศไทยจะกระทำได้อาจจะต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

1) สำหรับองค์คณะผู้พิพากษาในคดีพาณิชย์นั้น นอกจากผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายสาขานี้แล้ว ควรจะต้องมีผู้พิพากษาสมทบที่มาจากผู้มีประสบการณ์และความรอบรู้ในการประกอบกิจการค้าพาณิชย์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งเป็นองค์คณะด้วย เพื่อให้โอกาสผู้ประกอบกิจการค้าพาณิชย์เข้ามามีส่วนร่วมในการระงับข้อพิพาทอย่างจริงจัง ทั้งยังช่วยเติมเต็มในด้านประสบการณ์ให้แก่ผู้พิพากษาที่มีความรู้หนักไปในด้านกฎหมายมากกว่าในด้านธุรกิจอีกด้วย

ในปัจจุบันศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมีการจัดองค์คณะผู้พิพากษาในลักษณะนี้อยู่แล้ว โดยอาจใช้สัดส่วน 2 ต่อ 1 คือ ให้มีผู้พิพากษาอาชีพสองคนร่วมกับผู้พิพากษาสมทบหนึ่งคนจึงจะเป็นองค์คณะผู้พิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่การจัดองค์คณะผู้พิพากษาในลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาสำหรับคดีที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 300,000 บาท ซึ่งในคดีแพ่งถือว่าเป็นคดีมีโน้สาเร่ และอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของผู้พิพากษาคนเดียว สามารถดำเนินการพิจารณาพิพากษาโดยรวดเร็วกว่าคดีแพ่งสามัญ แต่ครั้งแยกคดีพาณิชย์มาอยู่ในระบบของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คดีมีโน้สาเร่เหล่านี้กลับต้องพิจารณาพิพากษาโดยองค์คณะผู้พิพากษาถึง 3 คน ทำให้เป็นภาระมากขึ้นกว่าเดิม และน่าจะเกินความจำเป็นด้วย

สำหรับทางแก้ประการหนึ่ง ก็คือ จะต้องมิบบัญญัติยกเว้นในเรื่ององค์คณะผู้พิพากษาในศาลดังกล่าวไว้ให้สำหรับคดีมีโน้สาเร่ เช่น ในคดีประเภทนี้ให้ผู้พิพากษาอาชีพหรือผู้พิพากษาสมทบคนเดียวพิจารณาพิพากษาได้ หรืออย่างมากก็ให้ผู้พิพากษาอาชีพกับผู้พิพากษาสมทบฝ่ายละหนึ่งคนร่วมกันเป็นองค์คณะ และเมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งใดแล้ว ห้ามมิให้อุทธรณ์ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากศาลฎีกาให้อุทธรณ์ได้ ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เคยใช้มาแล้วในระบบศาลเยาวชนและครอบครัว ที่ปกติจะต้องมีผู้พิพากษาอาชีพ 2 คนกับผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน ร่วมกันเป็นองค์คณะจึงจะพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลยได้ แต่ก็มีข้อยกเว้นไว้ว่า ถ้าเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี ซึ่งอยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวทำการพิจารณาพิพากษาได้ก็ให้ผู้พิพากษาอาชีพคนเดียวเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาได้เช่นกัน

3. เขตอำนาจศาลในส่วน of คดีพาณิชย์นั้น ในระยะเริ่มแรกยังไม่ควรให้มีอำนาจกว้างขวางนัก ควรจะจำกัดอำนาจไว้เหนือคดีพาณิชย์ที่สำคัญบางประเภทก่อน เช่น คดีที่มีข้อพิพาทตามกฎหมายว่าด้วยห้างหุ้นส่วนบริษัท ตั๋วเงิน กู้ยืม ค่าประกัน จำนอง จำนำ บัญชีเดินสะพัด ซ้ำขาย

เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ รับขน และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่คู่ความทุกฝ่ายเป็นผู้ประกอบการค้าพาณิชย์เข้าทำสัญญากันเพื่อประโยชน์ในทางการค้าพาณิชย์ของตนโดยตรง เป็นต้น ต่อมาเมื่อระบบสามารถดำเนินไปได้อย่างมั่นคงเป็นที่ยอมรับนับถือดีแล้ว จึงค่อยขยายอำนาจให้กว้างขึ้นตามความเหมาะสมแก่สภาพเศรษฐกิจ สังคม และระบบกฎหมายไทย

ส่วนเขตศาลนั้น ควรจะให้ใช้กับคดีที่อยู่ในอำนาจโดยทั่วกันทั่วประเทศ ไม่ควรแบ่งแยกให้เกิดทวิมาตรฐานขึ้นระหว่างคดีประเภทเดียวกันที่เกิดคนละท้องถิ่น

อนึ่ง ปัจจุบันยังมีปัญหาอำนาจศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศขัดแย้งกับศาลยุติธรรมอื่นอยู่บ่อยๆ ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลที่เกี่ยวข้องต้องล่าช้าติดขัด ทั้งก่อให้เกิดภาระแก่ศาลและค่าใช้จ่ายของคู่ความโดยไม่จำเป็น ในการจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์จึงควรจะได้ปรับปรุงกฎหมายเพื่อลดปัญหาดังกล่าวให้เหลือน้อยที่สุด โดยถือหลักว่าการคัดค้านและการวินิจฉัยเรื่องอำนาจศาลขัดแย้งกันเองนั้นจะต้องกระทำโดยเร็วที่สุด

4. เน้นการไกล่เกลี่ยประนีประนอมยอมความเป็นพิเศษกว่าศาลอื่น ในบางกรณีอาจจะต้องบังคับให้เข้าระบบไกล่เกลี่ยของศาลก่อน จนปรากฏผลว่าไม่อาจตกลงประนีประนอมยอมความกันได้จริงๆ แล้ว จึงจะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลได้ ทั้งจะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก กระบวนการสนับสนุน และผู้เชี่ยวชาญการไกล่เกลี่ย เข้าร่วมงานอย่างเป็นระบบ

5. ควรมีบทบัญญัติรับรองให้ศาลนำประเพณีทางการค้าและพาณิชย์ ทั้งในระดับระหว่างประเทศและภายในประเทศ รวมทั้งทางปฏิบัติในวงการค้าหรือระหว่างคู่กรณีด้วยตนเอง มาใช้อุดช่องว่างของกฎหมาย ตีความกฎหมายและตีความนิติกรรมสัญญาได้ตามความเหมาะสมแก่กรณี ถึงแม้ว่าประเพณีและแนวทางปฏิบัติทางการค้าพาณิชย์นั้นจะมีใช้คลองจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นตามความหมายของมาตรา 4 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือในกรณีนั้นจะมีบทกฎหมายลายลักษณ์อักษรบัญญัติถึงสิทธิหน้าที่ระหว่างคู่กรณีไว้ตามที่ตาม

6. กระบวนการพิจารณาต้องดำเนินไปอย่างรวดเร็วกว่าในคดีแพ่งทั่วไป เพราะคดีความล่าช้าเพียงใดย่อมก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่างๆ นานา ต่อการประกอบธุรกิจการค้าของคู่กรณีมากเพียงนั้น ดังนั้น จึงควรมีบทบัญญัติที่เร่งรัดการพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ไว้เป็นพิเศษให้รวดเร็วกว่าคดีแพ่งทั่วไป เช่น

1) มีกรอบเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดีที่แน่นอนว่าศาลจะต้องพิจารณาพิพากษาคดีให้เสร็จภายในระยะเวลาใดดังที่เคยมีตัวอย่างมาแล้วในคดีที่ผู้ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการขายทอดตลาด เพราะเหตุที่ขายได้ราคาต่ำเกินสมควรนั้น ศาลจะต้องมีคำสั่งภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ศาลได้รับคำร้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 309 ทวิ วรรคสอง ซึ่ง

แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2548

2) การสืบพยานหลักฐานควรจะให้ใช้พยานเอกสารเป็นหลัก การสืบพยานบุคคลเป็นกรณียกเว้น รวมทั้งพยานผู้เชี่ยวชาญก็ควรให้ทำความเห็นเป็นหนังสือโดยไม่ต้องมาเบิกความด้วยวาจาที่ศาล เว้นแต่จะจำเป็นจริงๆ เท่านั้น และการสืบพยานบุคคลทุกครั้งให้ใช้ระบบบันทึกภาพและเสียงของพยานโดยไม่ต้องให้ศาลเป็นผู้บันทึก เพราะทำให้เกิดความล่าช้า คลาดเคลื่อน และข้อพิพาทระหว่างศาลกับคู่ความโดยไม่จำเป็น

7. กฎหมายเรื่องอายุความในทางแพ่งที่มักจะยาวนานเกินไปสำหรับในทางพาณิชย์ซึ่งต้องการให้คู่กรณีชำระหนี้สินและหักทอนบัญชีกันให้เร็วที่สุด ดังนั้น จึงควรต้องมีบทบัญญัติจำกัดอายุความในคดีพาณิชย์อย่างมากที่สุดไม่เกิน 2 ปี หรือให้มีกำหนดอายุความเพียงครั้งหนึ่งของอายุความในทางแพ่ง เป็นต้น

8. หลักสุจริต ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 ยังถูกนำมาใช้ในทางแพ่งไม่มากเท่าที่ควร ยิ่งในทางการค้าพาณิชย์ยิ่งใช้น้อยไปกว่าเสียอีก ในโอกาสที่มีการจัดระบบศาลพาณิชย์ขึ้นนี้ จึงควรที่จะบัญญัติกฎหมายสนับสนุนให้ศาลนำหลักสุจริตมาใช้ให้มากขึ้น โดยอาจจะต้องบัญญัติให้เห็นถึงความหมายอย่างกว้างขวางของหลักนี้ว่า ครอบคลุมถึงการจงใจหลีกเลียงกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ การแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่นโดยมิชอบ และการใช้สิทธิโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงด้วย ทั้งควรจะต้องบัญญัติถึงผลทางกฎหมายของการใช้สิทธิไม่สุจริตให้เห็นเป็นรูปธรรมเพื่อความสะดวกแก่การนำหลักนี้มาใช้ โดยอาจนำตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยมาแสดงให้เห็นในกฎหมายลำดับรอง หรือคู่มือในการปฏิบัติงานของศาลด้วยก็ได้

9. ในกรณีที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศกระทบต่อการประกอบกิจการของกลุ่ม ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา โดยมีสาเหตุความผิดพลาดหรือบกพร่องของฝ่ายใดนั้น ในทางกฎหมายแพ่งของไทยยังไม่ถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัยตามมาตรา 8 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1678/2546) หรือเป็นกรณีที่มีการชำระหนี้ตกเป็นพันวิสัย อันจะทำให้ลูกหนี้หลุดพ้นความรับผิดตามมาตรา 219 วรรคหนึ่ง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3506/2546) ดังนั้น เจ้าหนี้จึงมีสิทธิฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้เต็มจำนวนตามกำหนดเวลาชำระหนี้ในสัญญาได้ ลูกหนี้จะอ้างวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศมาปลดเปลื้องในตนหลุดพ้นจากการชำระหนี้ไม่ได้ หลักการดังกล่าวนี้ดูจะเคร่งครัดเกินไปในทางการค้าพาณิชย์ ซึ่งควรจะต้องมีช่องทางผ่อนปรนให้แก่ลูกหนี้บ้างตามที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ลูกหนี้ และเพื่อประโยชน์แก่บรรดาเจ้าหนี้โดยรวมที่จะมีโอกาสได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้รายนี้มากขึ้นกว่าการที่จะพากันบีบบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้

เต็มตามสิทธิ จนทำให้ลูกหนี้ต้องล้มละลายหรือล้มเลิกกิจการไป ทั้งยังจะเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมด้วย ในโอกาสจัดตั้งระบบศาลพาณิชย์ขึ้นนี้ จึงควรจะมีบทบัญญัติให้อำนาจศาลพาณิชย์ปรับโครงสร้างหนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วย

10. สำหรับรายละเอียดของกระบวนการวิธีพิจารณาพิพากษาคดีพาณิชย์ รวมทั้งการรับฟังและการนำสืบพยานหลักฐานในคดีพาณิชย์นั้น ก็ไม่ควรบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ เพราะจะแข็งตัวเกินไป ยากแก่การแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ควรจะมีบทบัญญัติให้ศาลไปออกข้อบังคับและรายละเอียดเอง ตามแนวทางที่เป็นอยู่ในศาลชำนาญพิเศษทุกศาล โดยขยายขอบเขตสำหรับกรณีศาลพาณิชย์นี้ ให้ศาลมีอำนาจออกข้อบังคับในเรื่องการไต่ถามคู่กรณี ประนีประนอมยอมความ การบังคับคดี และการใช้มาตรการชั่วคราวเพื่อประโยชน์แก่การบังคับคดีอีกด้วย (สกล หาญสุทธิวารินทร์, 2548ก, หน้า 20)

ดังนั้นการจัดระบบกฎหมายพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์แยกออกมาต่างหากจากระบบกฎหมายแพ่งและวิธีพิจารณาความแพ่ง ย่อมก่อให้เกิดผลดีอย่างเห็นได้ชัดในการที่จะจัดวางระบบและกฎเกณฑ์กติกาในคดีพาณิชย์ให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพ ลักษณะ และความต้องการของกิจการค้าพาณิชย์ได้ อันจะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนกิจการค้าพาณิชย์ของประเทศให้อยู่ในมาตรฐานสากลและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ดียิ่งขึ้นอีกทางหนึ่ง